Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0049

Opracowanie nowej strategii UE na rzecz walki z ubóstwem

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 lutego 2026 r. w sprawie opracowania nowej strategii UE na rzecz walki z ubóstwem (2025/2095(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 2 i art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 145–161 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając Europejski filar praw socjalnych i dotyczący go plan działania, wraz z wyznaczonymi w nim głównymi celami na 2030 r. oraz tablicą wskaźników społecznych UE, a także zawartymi w niej wskaźnikami głównymi i dodatkowymi,

– uwzględniając deklarację z Porto z 8 maja 2021 r., zobowiązania odnowione na Forum Społecznym w Porto w 2023 r. oraz deklarację z La Hulpe z 16 kwietnia 2024 r.,

– uwzględniając cele zrównoważonego rozwoju określone w Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, przyjętej w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r.,

– uwzględniając sprawozdanie na temat zrównoważonego rozwoju na 2025 r.[1] opublikowane 24 czerwca 2025 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form

---

[1] Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G., Iablonovski, G., „Sustainable Development Report 2025 – Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century” [Sprawozdanie na temat zrównoważonego rozwoju w 2025 r. – Finansowanie zrównoważonego rozwoju do 2030 r. i do połowy wieku], Dublin University Press, Dublin, Irlandia, 2025.

dyskryminacji kobiet przyjętą w 1979 r.,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej przyjętą 11 maja 2011 r. (konwencja stambulska),

– uwzględniając Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych ONZ przyjęty w Nowym Jorku 16 grudnia 1966 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka, przyjętą w Nowym Jorku 20 listopada 1989 r., oraz komentarze ogólne Komitetu Praw Dziecka ONZ,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, przyjętą w Nowym Jorku 12 grudnia 2006 r.,

– uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych z 18 grudnia 2019 r. w sprawie praw dziecka,

– uwzględniając konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, w tym Konwencję nr 102 dotyczącą minimalnych norm zabezpieczenia społecznego, Konwencję nr 111 dotyczącą dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu oraz Konwencję nr 189 dotyczącą godnej pracy dla osób pracujących w gospodarstwie domowym,

– uwzględniając Europejską kartę społeczną przyjętą w Turynie w 1961 r.,

– uwzględniając dyrektywę Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne[2],

– uwzględniając dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy[3],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającą dyrektywę Rady 2010/18/UE[4],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

---

2 Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

3 Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj.

4 Dz.U. L 188 z 12.7.2019, s. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej[5],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania[6],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060[7],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej[8],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 7 marca 2025 r. pt. „Plan działania na rzecz praw kobiet” (COM(2025)0097),

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć[9],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie powszechnego dostępu do godnych i przystępnych cenowo mieszkań[10],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 lutego 2021 r. w sprawie ograniczenia nierówności ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa osób pracujących[11],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 marca 2021 r. w sprawie praw dziecka w świetle strategii UE na rzecz praw dziecka[12],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie

---

5 Dz.U. L 275 z 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj.
6 Dz.U. L 132 z 17.5.2023, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
7 Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj.
8 Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
9 Dz.U. C 331 z 17.8.2021, s. 5.
10 Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 145.
11 Dz.U. C 465 z 17.11.2021, s. 62.
12 Dz.U. C 474 z 24.11.2021, s. 146.

europejskiej gwarancji dla dzieci[13],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Europie[14],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 października 2022 r. w sprawie sytuacji Romów mieszkających w osiedlach w UE[15],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 marca 2023 r. w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie[16],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie wdrażania programu dostarczania owoców, warzyw, mleka i przetworów mlecznych do szkół przewidzianego w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków[17],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 listopada 2023 r. w sprawie ograniczenia nierówności i wspierania włączenia społecznego w czasach kryzysu z myślą o dzieciach i ich rodzinach[18],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 listopada 2023 r. pt. ,,Dzieci przede wszystkim – umocnienie gwarancji dla dzieci dwa lata po jej przyjęciu”[19],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie tworzenia miejsc pracy – sprawiedliwa transformacja i inwestycje społeczne[20],

– uwzględniając zalecenie Rady z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem[21],

– uwzględniając zalecenie Komisji 2013/112/UE z dnia 20 lutego 2013 r. zatytułowane „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu

---

13 Dz.U. C 506 z 15.12.2021, s. 94.
14 Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 2.
15 Dz.U. C 132 z 14.4.2023, s. 29.
16 Dz.U. C, C/2023/400, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/400/oj.
17 Dz.U. C, C/2023/1063, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1063/oj.
18 Dz.U. C, C/2024/4211, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4211/oj.
19 Dz.U. C, C/2024/4212, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4212/oj.
20 Dz.U. C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj.
21 Dz.U. C 189 z 5.6.2019, s. 4.

marginalizacji”[22],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 24 marca 2021 r. zatytułowany „Strategia UE na rzecz praw dziecka” (COM(2021)0142),

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2024/1238 z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie rozwoju i wzmocnienia zintegrowanych systemów ochrony dziecka w najlepszym interesie dziecka[23],

– uwzględniając zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci[24],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie kompleksowego podejścia do zdrowia psychicznego (COM(2023)0298),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 18 września 2020 r. pt. „Unia równości: Unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025” (COM(2020)0565),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 12 listopada 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025” (COM(2020)0698),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 7 października 2020 r. pt. „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów” (COM(2020)0620),

– uwzględniając zalecenie Rady z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie równouprawnienia, włączenia i partycypacji Romów[25],

– uwzględniając komunikat Komisji z 3 marca 2021 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030” (COM(2021)0101),

– uwzględniając dokument Komisji z 27 stycznia 2021 r. zatytułowany „Zielona księga w sprawie starzenia się – wspieranie solidarności i odpowiedzialności między pokoleniami” (COM(2021)0050),

---

22 Dz.U. L 59 z 2.3.2013, s. 5.
23 Dz.U. L, 2024/1238, 14.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj.
24 Dz.U. L 223 z 22.6.2021, s. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.
25 Dz.U. C 93 z 19.3.2021, s. 1.

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. pt. „Budowanie gospodarki służącej ludziom – plan działania na rzecz gospodarki społecznej” (COM(2021)0778),

– uwzględniając zalecenie Rady z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej[26],

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie dostępu do podstawowych usług w UE,

– uwzględniając zalecenie Rady z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie[27],

– uwzględniając europejską platformę na rzecz przeciwdziałania bezdomności, uruchomioną w 2021 r.,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE - w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r. (COM(2021)0345) oraz komunikat Komisji z dnia 27 marca 2024 r. pt. „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE: najważniejsze osiągnięcia i kolejne działania” (COM(2024)0450),

– uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 14 października 2025 r. w sprawie strategii UE na rzecz walki z ubóstwem[28],

– uwzględniając sprawozdania specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. skrajnego ubóstwa i praw człowieka;

– uwzględniając dokument przedstawiający stanowisko Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu (EAPN) pt. „ – EAPN vision and recommendations for the EU Anti-Poverty Strategy” [W kierunku wyeliminowania ubóstwa – wizja i zalecenia EAPN dotyczące strategii UE na rzecz walki z ubóstwem], opublikowany w 2025 r.,

– uwzględniając I i II dokument przedstawiający stanowisko ruchu ATD Czwarty Świat pt. „Paving the Way towards an EU Anti-Poverty Strategy” [Torując drogę ku strategii UE na rzecz walki z ubóstwem], opublikowane odpowiednio w styczniu i maju 2025 r.,

– uwzględniając dokumenty przedstawiające stanowisko organizacji Social Platform z marca 2025 r. pt. „A post-2027 Multiannual

---

26 Dz.U. C 387 z 15.11.2019, s. 1.
27 Dz.U. C 41 z 3.2.2023, s. 1.
28 Dz.U. C, C/2025/6322, 3.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/6322/oj.

Financial Framework for Social Europe” [Wieloletnie ramy finansowe na rzecz Europy socjalnej na okres po 2027 r.] oraz z maja 2025 r. pt. „EU Anti-Poverty Strategy” [Strategia UE na rzecz walki z ubóstwem],

- uwzględniając dokument przedstawiający stanowisko organizacji Make Mothers Matter pt. „Mothers’ Poverty in the EU” [Ubóstwo matek w UE], opublikowany w 2025 r.,

- uwzględniając badanie Komisji z 15 listopada 2024 r. pt. „Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies” [Ubóstwo transportowe: definicje, wskaźniki, wyznaczniki i strategie łagodzenia],

– uwzględniając raport Eurochild pt. „Children’s Realities in Europe: Progress & Gaps – Eurochild 2024 flagship report on children in need across Europe” [Rzeczywistość dzieci w Europie: postępy i luki – raport sztandarowy Eurochild z 2024 r. na temat dzieci w potrzebie w Europie], opublikowany w 2024 r.,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (A10-0260/2025),

A. mając na uwadze, że w 2024 r. 93,3 mln osób w UE (21,0 % ludności) było zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a liczba ta była tylko nieznacznie niższa niż w 2019 r.; oraz mając na uwadze, że w 2024 r. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym było 21,9 % ludności UE żyjącej w rodzinnych gospodarstwach domowych z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu[29];

B. mając na uwadze, że poważną deprywację materialną definiuje się jako brak niezbędnych i pożądanych rzeczy potrzebnych do życia w odpowiednich warunkach; mając na uwadze, że w 2024 r. 6,4 % ludności UE doświadczało poważnej deprywacji materialnej i społecznej, w tym braku odpowiedniego ogrzewania, przepełnionych mieszkań i nieodpowiedniego odżywiania; mając na uwadze, że zjawisko to dotyka dzieci i kobiety w nieproporcjonalnie wyższym stopniu nić inne grupy ludności;

---

29 Eurostat, „Severe material and social deprivation rate by age and sex” [Poważna deprywacja materialna i społeczna według wieku i płci], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdsd11/default/table?lang=en.

C. mając na uwadze, że w planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych z 2021 r. UE przyjęła cel, zgodnie z którym do 2030 r. liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ma zmniejszyć się o co najmniej 15 mln w porównaniu z 2019 r., w tym o co najmniej 5 mln dzieci; mając na uwadze, że nawet przy osiągnieciu tego celu około 78 mln osób w UE, w tym 15 mln dzieci, nadal byłoby wówczas zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym; mając na uwadze, że państwa członkowskie zobowiązały się realizować cele krajowe, aby osiągnąć ten cel główny, oraz mając na uwadze, że prawie połowa państw członkowskich wykazuje odwrotną tendencję w tym względzie;

D. mając na uwadze, że ubóstwo stanowi naruszenie godności ludzkiej, które utrudnia pełną realizację praw człowieka i odzwierciedla nierówny podział bogactwa; mając na uwadze, że konieczność wyeliminowania ubóstwa wymaga , równego dostępu do zatrudnienia i usług oraz strategii politycznych gwarantujących niepodzielny i powszechny charakter praw politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych; mając na uwadze, że ubóstwo jest zjawiskiem wieloaspektowym, które wykracza poza deprywację materialną i obejmuje bariery w edukacji, opiece zdrowotnej, uczestnictwie w życiu społecznym i demokratycznym oraz możliwościach gospodarczych;

E. mając na uwadze, że bez zmiany podejścia do wyeliminowania ubóstwa na szczeblu UE odwrócenie tej tendencji i zapewnienie każdej osobie równych szans uczestnictwa w życiu społecznym nie będzie możliwe; mając na uwadze, że eliminacja ubóstwa wymaga skoordynowanego i całościowego podejścia oraz zintegrowanych strategii politycznych, które są realizowane łącznie w celu osiągnięcia spójności społecznej i zapobiegania pogłębianiu się nierówności; mając na uwadze, że taka kompleksowa strategia wymaga zaangażowania państw członkowskich, władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego;

F. mając na uwadze, że rodziny niepełne, zwłaszcza te, w których głową rodziny jest kobieta, są w wyższym stopniu zagrożone ubóstwem (32 % w porównaniu z zaledwie 11,2 % w przypadku rodzin z dwojgiem rodziców)[30], co powoduje, że członkowie rodziny częściej wpadają w błędne koło ubóstwa przekazywanego z pokolenia na pokolenie; mając na uwadze, że czynniki systemowe, takie jak brak dostępu do usług, niestabilność mieszkaniowa, niepewność

---

30 Eurostat, „At-risk-of-poverty rate by poverty threshold and household type” [Wskaźnik zagrożenia ubóstwem według progu ubóstwa i rodzaju gospodarstwa domowego], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp; 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li03/default/table?lang=en.

dochodów oraz niewystarczające usługi prewencyjne i wsparcia rodziny, osłabiają zdolność rodzin do opieki nad dziećmi w środowisku społeczności; mając na uwadze, że ukierunkowane prewencyjne wsparcie i pomoc dla rodzin, w tym dla ofiar przemocy w rodzinie, mają zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia pozycji i ochrony tych rodzin oraz przerwania cykli ubóstwa;

G. mając na uwadze, że wskaźniki dotyczące liczby dzieci zagrożonych ubóstwem wzrosły z 23,6 % w 2019 r. do 24,2 % w 2024 r.; mając na uwadze, że obecna trajektoria wskazuje, że UE nie osiągnie celu, jakim jest zmniejszenie do 2030 r. liczby dzieci żyjących w ubóstwie o co najmniej 5 mln; mając na uwadze, że obserwuje się znaczące dysproporcje wśród dzieci pochodzących z mniejszości etnicznych lub ze środowisk migracyjnych oraz dzieci z niepełnosprawnościami i dzieci romskich; mając na uwadze, że obecnie wykorzystywane zasoby unijne i krajowe są niewystarczające, aby sprostać wyzwaniu, jakim jest ubóstwo dzieci w UE;

H. mając na uwadze, że ubóstwo dzieci często wynika z ubóstwa rodzin, a brak kompleksowego rozwiązania prowadzi do obecności ubóstwa przez całe życie (w dzieciństwie, w życiu zawodowym i na emeryturze); mając na uwadze, że aby przerwać marginalizację międzypokoleniową, należy skupić się na całej rodzinie doświadczającej ubóstwa – rodzicach i dzieciach; mając na uwadze, że inwestowanie w dzieci i młodzież, zwłaszcza we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, w tym rozwój umiejętności rozumowania matematycznego oraz czytania i pisania, a także we wsparcie dla rodzin, to działanie zapobiegające ubóstwu i przynoszące znaczne długoterminowe korzyści społeczne, a zatem nie powinno być postrzegane wyłącznie jako wydatki socjalne, lecz również jako inwestycja w przyszłość;

I. mając na uwadze, że 14 czerwca 2021 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie europejskiej gwarancji dla dzieci, które stanowi doskonałą okazję do zmniejszenia nierówności i promowania włączenia społecznego dzieci, a także pokazuje zaangażowanie na rzecz zintegrowanej polityki służącej przerwaniu błędnego koła ubóstwa oraz zapewnieniu dzieciom w potrzebie dostępu do kluczowych usług, na przykład do bezpłatnej wczesnej edukacji i opieki, bezpłatnej edukacji (w tym zajęć w szkole i co najmniej jednego zdrowego posiłku w ciągu dnia szkolnego), bezpłatnej opieki zdrowotnej, zdrowego odżywiania i odpowiednich warunków mieszkaniowych; mając na uwadze, że choć 5 % środków z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) przeznacza się konkretnie na zmniejszenie ubóstwa dzieci, wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) wśród dzieci wzrósł w niektórych państwach członkowskich, co świadczy o potrzebie ambitniejszego i skuteczniejszego wykorzystania tych środków;

J. mając na uwadze, że dostęp do wysokiej jakości usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem ma kluczowe znaczenie dla zdrowego rozwoju małych dzieci oraz dla zapewnienia równych szans edukacyjnych dzieciom ze środowisk defaworyzowanych, dzieciom z niepełnosprawnościami i dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, co stanowi podstawę przerwania cyklu ubóstwa, promowania włączenia społecznego i osiągania wysokich zysków społecznych w przyszłości; mając na uwadze, że według Komisji UE musi inwestować dodatkowe środki w wysokości ponad 11 mld EUR rocznie, aby osiągnąć cele barcelońskie i zagwarantować, że do 2030 r. co najmniej 45 % dzieci poniżej trzeciego roku życia i co najmniej 96 % dzieci w wieku od trzech lat do wieku obowiązku szkolnego będzie uczestniczyć we wczesnej edukacji i otrzymywać opiekę[31];

K. mając na uwadze, że w 2022 r. w Programie międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA) średni wynik w zakresie umiejętności podstawowych (czytanie ze zrozumieniem, matematyka i nauki przyrodnicze) 15-latków spadł o 10 punktów w porównaniu z poprzednią edycją z 2018 r.; mając na uwadze, że słabe wyniki w nauce są powszechne wśród uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, co wskazuje na pogłębianie się nierówności edukacyjnych; mając na uwadze, że edukacja wysokiej jakości, ze szczególnym uwzględnieniem podwyższenia umiejętności w zakresie alfabetyzmu funkcjonalnego, rozumowania matematycznego i kompetencji cyfrowych, jest jednym z podstawowych czynników w walce z ubóstwem, ponieważ może prowadzić do lepszych możliwości zatrudnienia i poprawy warunków życia oraz pozytywnie wpływać zarówno na zdrowie psychiczne, jak i fizyczne; mając na uwadze, że inwestowanie w edukację wysokiej jakości, zwłaszcza osób należących do mniejszości i słabszych grup społecznych, jest jednym z najskuteczniejszych sposobów trwałego i strukturalnego ograniczania ubóstwa;

L. mając na uwadze, że w planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych z 2021 r. UE przyjęła cel, zgodnie z którym do 2030 r. co najmniej 60 % dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach; mając na uwadze, że państwa członkowskie zobowiązały się realizować cele krajowe, aby osiągnąć ten cel główny, oraz mając na uwadze, że większość państw członkowskich poniosła porażkę w dążeniu do realizacji tych celów krajowych; mając na uwadze, że w 2022 r. wskaźnik udziału osób dorosłych w uczeniu się wynosił

---

31 Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, „Employment and social developments in Europe 2024” [Zatrudnienie i kwestie społeczne w Europie w 2024 r.], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024 r.

39,5 %, a więc nadal był znacznie poniżej celu UE na 2030 r.[32]; mając na uwadze, że konieczne są dalsze znaczne starania, aby zaoferować wysokiej jakości szkolenia i dostęp do nich, sprzyjające uczeniu się przez całe życie;

M. mając na uwadze, że poziom ubóstwa kobiet jest wyższy niż w przypadku mężczyzn w wyniku dyskryminacji i nierówności, na przykład ze względu na większe trudności w dostępie do zatrudnienia, rozpiętości płacowe, mniejszą intensywność pracy, krótszą karierę zawodową, różnice w wartości emerytur i świadczeń społecznych[33], trudności w dostępie do konkretnej opieki zdrowotnej oraz nierówny podział obowiązków opiekuńczych i domowych[34]; mając na uwadze, że ubóstwo wśród kobiet, w całej jego różnorodności, należy postrzegać jako zjawisko złożone i wielowymiarowe, które obejmuje nie tylko aspekty społeczne, polityczne i kulturowe, ale także dochody, mieszkalnictwo, opiekę zdrowotną oraz dostęp do edukacji i usług społecznych, i że nie można go wyeliminować wyłącznie przez zatrudnienie, lecz wymaga ono kompleksowego i inkluzywnego podejścia opartego zarówno na zapobieganiu ubóstwu, jak i jego łagodzeniu; mając na uwadze, że w 2024 r. we wszystkich państwach UE z wyjątkiem dwóch wskaźnik poważnej deprywacji materialnej i społecznej był wyższy w przypadku kobiet (6,6 %) niż w przypadku mężczyzn (6,2 %)[35], a wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym był wyższy w przypadku kobiet (21,9 %) niż w przypadku mężczyzn (20 %) we wszystkich państwach UE[36]; mając na uwadze, że w tym samym roku 23,7 % kobiet i 22,7 % mężczyzn w UE uważało się za

---

32 Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury, „Monitor Kształcenia i Szkolenia 2024 – sprawozdanie porównawcze”, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024 r.

33 Briefing – „The gender gap in pensions in the EU” [Zróżnicowanie emerytur ze względu na płeć w UE], Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament Tematyczny ds. Polityki Gospodarczej, Naukowej i Jakości Życia, lipiec 2019 r.

34 https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/gender-equality-index-2021-report/gender-differences-household-chores.

35 Eurostat, „Severe material and social deprivation rate by age and sex” [Poważna deprywacja materialna i społeczna według wieku i płci], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdsd11/default/table?lang=en.

36 Eurostat, „Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex” [Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym według wieku i płci], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_17280682/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=1136c1ef-3d9f-4fda-82fb-cf7423eac65e&&page=time:2024.

ubogich[37]; mając na uwadze, że 21,6 % kobiet w wieku co najmniej 65 lat było zagrożonych ubóstwem w porównaniu z około 16,5 % mężczyzn w tej samej grupie wiekowej[38];

N. mając na uwadze, że istnieje silna korelacja między ubóstwem a przemocą ze względu na płeć oraz że ubóstwo pogłębia wpływ przemocy ze względu na płeć, zwłaszcza w przypadku kobiet zmarginalizowanych, takich jak osoby LGBTIQ+; mając na uwadze, że kobiety żyjące w ubóstwie są bardziej narażone na przemoc, w tym przemoc ze strony partnera i przemoc domową, ze względu na takie czynniki jak zależność finansowa, brak bezpieczeństwa mieszkaniowego i ograniczony dostęp do usług wsparcia[39]; mając na uwadze, że we wszystkich państwach członkowskich 30,7 % kobiet doświadcza w ciągu życia przemocy fizycznej, gróźb lub przemocy seksualnej ze strony jakiegokolwiek sprawcy[40]; mając na uwadze, że z powodu ubóstwa kobiety częściej mogą stać się ofiarami handlu ludźmi i wykorzystywania seksualnego;

O. mając na uwadze, że ubóstwo jest także jednocześnie przyczyną i konsekwencją dyskryminacji intersekcjonalnej, gdyż w nieproporcjonalny sposób dotyka osoby i społeczności, w tym kobiety, rodziny, osoby o różnym pochodzeniu rasowym i etnicznym, społeczności Romów i Trawelerów, osoby doświadczające bezdomności, dzieci objęte opieką instytucjonalną, osoby LGBTQIA+, osoby starsze i młodsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby doświadczające dyskryminacji ze względu na religię lub światopogląd, osoby cierpiące na choroby przewlekłe i uzależnienia,

---

37 Eurostat, „Subjective poverty by age and sex” [Ubóstwo subiektywne według wieku i płci], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_sbjp01__custom_17284289/bookmark/table?lang=en&&bookmarkId=7d0decb7-866a-4494-b901-58a61bebd575&&page=time:2024.

38 Eurostat, „Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex” [Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym według wieku i płci], wyszukiwarka danych Eurostatu, 14 listopada 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_17280682/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=1136c1ef-3d9f-4fda-82fb-cf7423eac65e&&page=time:2024.

39 Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, „Financial independence and gender equality: Joining the dots between income, wealth, and power” [Niezależność finansowa i równość płci: zrozumienie powiązań między dochodem, bogactwem i władzą], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2024 r., https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/financial-independence-and-gender-equality.pdf.

40 Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, „Gender-based violence survey” [Badanie na temat przemocy ze względu na płeć], https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en.

opiekunowie nieformalni i osoby samotnie wychowujące dzieci; mając na uwadze, że grupy te są bardziej narażone na wykluczenie społeczne, jak również na inne formy łamania praw człowieka; mając na uwadze, że w obecnych systemach rynku pracy i ochrony socjalnej istnieją znaczne bariery dla słabszych i zmarginalizowanych grup społecznych; mając na uwadze, że przeciwdziałanie ubóstwu wymaga zatem polityki dostrzegającej i zwalczającej te nakładające się na siebie formy marginalizacji, aby zagwarantować wszystkim ludziom pełne i równe korzystanie ze wszystkich praw człowieka;

P. mając na uwadze, że w 2024 r. w UE zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wśród osób z niepełnosprawnościami było o 61 % wyższe w porównaniu z osobami bez niepełnosprawności; mając na uwadze, że w 2023 r. w UE około 20,2 % osób z niepełnosprawnościami w wieku co najmniej 16 lat mieszkało w gospodarstwie domowym zagrożonym ubóstwem; mając na uwadze, że w tej samej grupie wiekowej około 10,5 % osób z niepełnosprawnościami mieszkało w gospodarstwie domowym zagrożonym poważną deprywacją materialną i społeczną; mając na uwadze, że w UE luka w zatrudnieniu między osobami z niepełnosprawnościami a osobami bez nich wynosi 24 punkty procentowe, a rozbieżność ta jest jeszcze większa w przypadku kobiet i młodych osób z niepełnosprawnościami[41];

Q. mając na uwadze, że społeczności Romów i Trawelerów nadal znajdują się wśród grup doświadczających najwyższych poziomów ubóstwa i wykluczenia społecznego w UE – nawet 80 % jest zagrożonych ubóstwem, a 48 % doświadcza poważnej deprywacji materialnej – oraz mając na uwadze, że dzieci romskie są szczególnie narażone na te warunki; mając na uwadze, że według danych kobiety romskie znajdują się w trudniejszej sytuacji niż mężczyźni romscy i inne kobiety w kluczowych obszarach życia społecznego, takich jak edukacja, zatrudnienie i zdrowie[42];

R. mając na uwadze, że w 2021 r. 25 % Romów zgłosiło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło dyskryminacji w codziennych sytuacjach, w tym podczas poszukiwania pracy, w miejscu pracy, w

---

41 Europejskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, „EDF 7th Human Rights Report. The Right to work: The employment situation of persons with disabilities in Europe” [7. sprawozdanie EDF-u na temat praw człowieka. Prawo do pracy: sytuacja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w Europie], 2023, https://www.edf-feph.org/publications/human-rights-report-2023-the-right-to-work/.

42 Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „Roma Survey – Data in focus: Discrimination against and living conditions of Roma women in 11 Member States” [Badanie dotyczące Romów – analizowane dane: dyskryminacja kobiet romskich i warunki ich życia w 11 państwach członkowskich], 2014, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-roma-survey-dif-women-2_en.pdf.

mieszkalnictwie, opiece zdrowotnej i edukacji, jak również segregacji i wykluczenia społeczno-gospodarczego[43], co skutkowało nieproporcjonalnie wysokim poziomem ubóstwa; mając na uwadze, że 80 % ludności romskiej żyje poniżej krajowego progu zagrożenia ubóstwem[44];

S. mając na uwadze, że w UE utrzymuje się wykluczenie cyfrowe, w wyniku którego jednostki lub grupy są pozbawione pełnego dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych i możliwości korzystania z nich, co utrudnia tym jednostkom lub grupom uczestnictwo w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym; mając na uwadze, że między obszarami miejskimi i wiejskimi w całej UE utrzymuje się przepaść cyfrowa wynosząca ponad pięć punktów procentowych; mając na uwadze, że przepaść cyfrowa potencjalnie pogłębia wykluczenie cyfrowe osób doświadczających ubóstwa i jest szczególnie widoczna wśród słabszych grup społecznych, w tym osób o niskich dochodach lub niskim poziomie wykształcenia, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób mieszkających na obszarach wiejskich lub odizolowanych; mając na uwadze, że niemal połowa populacji dorosłych nie ma podstawowych umiejętności cyfrowych, mimo że wymaga się ich w 90 % miejsc pracy; mając na uwadze, że 5,4 % dzieci w wieku szkolnym w całej Europie doświadcza deprywacji cyfrowej, przy czym między poszczególnymi państwami obserwuje się znaczne różnice w dostępie do zasobów cyfrowych[45]; mając na uwadze, że w 2023 r. 97,7 % wszystkich gospodarstw domowych w UE miało dostęp do co najmniej jednej stacjonarnej technologii szerokopasmowej, a na obszarach wiejskich odsetek ten wynosił tylko 92,2 %; mając na uwadze, że w 2023 r. stwierdzono, że 32 % Europejczyków w wieku 16–29 lat ma umiejętności cyfrowe poniżej poziomu podstawowego, a wśród osób o niskim poziomie wykształcenia odsetek ten sięga 43 %, co wskazuje

---

43 Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „Roma survey 2021 – Roma in 10 European Countries: Main results” [Badanie dotyczące Romów z 2021 r. – Romowie w 10 krajach europejskich – najważniejsze wyniki], 2021, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results2_en.pdf.

44 Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Roma – Selected findings [Badanie Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji: Romowie – wybrane ustalenia], 2016, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-eu-minorities-survey-roma-selected-findings_en.pdf.

45 Ayllón, S., Holmarsdottir, H. i Lado, S., „Digitally Deprived Children in Europe” [Deprywacja cyfrowa wśród dzieci w Europie], Badanie na temat wskaźników dotyczących dzieci, tom 16, s. 1315–1339, 2023, https://doi.org/10.1007/s12187-022-10006-w.

na znaczny niedobór umiejętności cyfrowych wśród młodych ludzi[46];

T. mając na uwadze, że dostęp do szybkiego i niezawodnego internetu ma zasadnicze znaczenie dla uczestnictwa w świadomym społeczeństwie opartym na wiedzy, a także dla dostępu do zatrudnienia, edukacji, usług publicznych i opieki zdrowotnej; mając na uwadze, że cyfryzacja usług publicznych oferuje znaczne możliwości, ale wymaga ukierunkowanych wysiłków, aby zapewnić włączenie słabszych grup społecznych;

U. mając na uwadze, że sytuacja zawodowa ma duży wpływ na zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w UE; mając na uwadze, że w 2024 r. 8,2 % wszystkich osób zatrudnionych w UE doświadczyło ubóstwa pracujących[47] w wyniku niskich płac, niepewności zatrudnienia i niepewnych warunków pracy; mając na uwadze, że z analizy danych za 2022 r. wynika, że wśród osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy występował nieproporcjonalnie wyższy poziom ubóstwa pracujących (13,5 %) w porównaniu z osobami zatrudnionymi w pełnym wymiarze czasu pracy (7,1 %)[48]; mając na uwadze, że ubóstwo pracujących pozostaje wyzwaniem strukturalnym, które wywiera znaczną presję społeczną i gospodarczą na dotknięte nim gospodarstwa domowe i stwarza bariery dla włączenia społecznego i stabilności gospodarczej; mając na uwadze, że przeciwdziałanie ubóstwu pracujących ma zasadnicze znaczenie dla wspierania sprawiedliwego zatrudnienia, redukcji nierówności oraz zapewnienia zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju gospodarczego w całej UE; mając na uwadze, że rokowania zbiorowe, związki zawodowe i dialog społeczny odgrywają kluczową rolę w poprawie warunków pracy i zatrudnienia, a tym samym warunków życia;

V. mając na uwadze, że w sprawozdaniu nt. adekwatności emerytur w UE z 2024 r. podkreślono, że w 2022 r. około 18,5 mln osób w wieku co najmniej 65 lat w UE było zagrożonych ubóstwem lub

---

46 Bertoni, E., Cosgrove, J., i Cachia, R., „Digital skills gaps – a closer look at the Digital Skills Index (DSI 2.0)” [Niedobór umiejętności cyfrowych – bliższe spojrzenie na wskaźnik umiejętności cyfrowych (DSI 2.0)], Komisja Europejska, Ispra, 2024, JRC140617, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC140617.

47 Eurostat, tablica wskaźników społecznych, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/social-scoreboard.

48 Komisja Europejska, „Employment and social developments in Europe (ESDE)” [Zatrudnienie i kwestie społeczne w Europie], 2023, Komisja Europejska, dostęp 9 grudnia 2025 r., https://op.europa.eu/webpub/empl/esde-2023/.

wykluczeniem społecznym[49]; mając na uwadze, że wskaźniki zagrożenia ubóstwem w tej grupie wiekowej w 2022 r. wynosiły 14,2 % w przypadku mężczyzn i 19,8 % w przypadku kobiet; mając na uwadze, że wskaźnik zagrożenia ubóstwem wśród osób w wieku co najmniej 65 lat stale wzrastał zarówno z powodu rosnących wskaźników ubóstwa, jak i starzenia się społeczeństwa;

W. mając na uwadze, że przystępne cenowo usługi publiczne wysokiej jakości mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony socjalnej, spójności społecznej i włączenia społecznego; mając na uwadze, że świadczenie wysokiej jakości usług publicznych utrudnia kilka kwestii, w tym problemy związane z ciągłością usług, zwiększonym zapotrzebowaniem i niewystarczającymi zasobami, częściowo spotęgowane przez starzenie się społeczeństwa; mając na uwadze, że każdy w UE ma prawo dostępu do podstawowych usług wysokiej jakości, którym towarzyszą środki wsparcia dla osób potrzebujących; mając na uwadze, że osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym napotykają w tym względzie bariery strukturalne, brak infrastruktury, umiejętności lub zasobów finansowych, zwłaszcza Romowie i osoby w kryzysie bezdomności;

X. mając na uwadze, że w 2024 r. około 8 % Europejczyków, czyli około 36 mln osób w UE, nie mogło sobie pozwolić na zbilansowany posiłek zawierający mięso, rybę lub wegetariański odpowiednik co dwa dni, co jest szczególnie dotkliwym problemem wśród osób samotnych, studentów i młodych dorosłych, rodzin o niskich dochodach i imigrantów; mając na uwadze, że skuteczny dostęp do żywności należy uznać za podstawowe prawo człowieka, do czego wzywa trwająca europejska inicjatywa obywatelska;

Y. mając na uwadze, że dostęp do wody jest podstawową potrzebą i podstawowym prawem człowieka; mając na uwadze, że około 9,8 mln osób w UE nie ma dostępu do bezpiecznie zarządzanych usług związanych z wodą pitną[50]; mając na uwadze, że kolejne 9,4 mln osób musi korzystać z podstawowych usług wodnych poza lokalem

---

49 Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego oraz Komitet Ochrony Socjalnej (SPC): „2024 Pension adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU” [Sprawozdanie na temat adekwatności emerytur z 2024 r. – obecna i przyszła adekwatność dochodów osób w podeszłym wieku w UE], tom I, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2767/909323.

50 Bank Światowy, „People using safely managed drinking water services (% of population) - European Union” [Osoby korzystające z bezpiecznie zarządzanych usług związanych z wodą pitną (% ludności) – Unia Europejska], dostęp: 9 grudnia 2025 r., https://data.worldbank.org/indicator/SH.H2O.SMDW.ZS?locations=EU.

mieszkalnym[51], a około 450 000 osób nie ma dostępu nawet do podstawowych usług związanych z wodą pitną[52]; mając na uwadze, że brak dostępu do wody pitnej i infrastruktury wodnej w nieproporcjonalny sposób dotyka grupy zmarginalizowane;

Z. mając na uwadze, że według szacunków w 2024 r. 1 286 691 osób w Europie doświadczało bezdomności każdej nocy[53]; mając na uwadze, że przymusowe eksmisje z lokali komunalnych w nieproporcjonalnym stopniu dotykają Romów i inne grupy zmarginalizowane, w tym Romów, którzy regularnie płacą czynsz; mając na uwadze, że w wielu przypadkach władze nie zapewniają alternatywnych rozwiązań mieszkaniowych ani odpowiedniego odszkodowania za wywłaszczenie[54];

AA. mając na uwadze, że 1,4 mln osób w UE przebywa w placówkach opiekuńczych, chociaż liczba ta może być zaniżona ze względu na brak dostępności i spójności danych oraz ich zakres; mając na uwadze, że ubóstwo jest nadal jednym z czynników przyczyniających się do rozdzielania rodzin w UE; mając na uwadze, że umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczych ma poważne konsekwencje dla dzieci i rodzin, gdyż utrwala stygmatyzację i izolację społeczną oraz napędza międzypokoleniowy cykl marginalizacji[55]; mając na uwadze, że osoby przebywające w takich placówkach mogą czuć się często odizolowane od szerszej społeczności i nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, mimo że

---

51 Bank Światowy, „People using at least basic drinking water services (% of population) - European Union” [Osoby korzystające z co najmniej podstawowych usług związanych z wodą pitną (% ludności) – Unia Europejska], dostęp: 9 grudnia 2025 r., https://data.worldbank.org/indicator/SH.H2O.BASW.ZS?locations=EU.

52 Eurostat, Ludność nieposiadająca ani wanny, ani prysznica, ani spłukiwanej toalety wewnątrz gospodarstwa domowego według statusu ubóstwa, przeglądarka danych Eurostatu, 28 października 2025 r., dostęp 9 grudnia 2025 r., https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_06_10/default/table?lang=en.

53 Europejska Federacja Organizacji Krajowych Pracujących z Osobami Bezdomnymi (FEANTSA), 9. przegląd wykluczenia mieszkaniowego w Europie 2024, https://www.feantsa.org/resources/9th-overview-of-housing-exclusion-in-europe-2024.

54 Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Housing conditions of Roma and Travellers in the European Union – Comparative report [Warunki mieszkaniowe Romów i Trawelerów w Unii Europejskiej – sprawozdanie porównawcze], 2009, https://fra.europa.eu/en/publication/2011/housing-conditions-roma-and-travellers-european-union-comparative-report.

55 UNICEF, dokument orientacyjny: Keeping families together in Europe [Utrzymanie rodzin razem w Europie], 2024, https://www.unicef.org/eca/media/36541/file/Keeping%20families%20together%20in%20Europe.pdf.

chciałyby mieć większą kontrolę nad swoim życiem; mając na uwadze, że choć UE od dawna angażuje się w proces deinstytucjonalizacji, nadal potrzebne są działania zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, aby umożliwić grupom szczególnie wrażliwym życie w środowisku rodzinnym lub społeczności lokalnej;

AB. mając na uwadze, że osoby żyjące w ubóstwie są w nieproporcjonalnym stopniu dotknięte ograniczonym dostępem do zdrowej żywności i opieki zdrowotnej wysokiej jakości; mając na uwadze, że w rezultacie ubóstwo wiąże się ze zwiększonym ryzykiem problemów ze zdrowiem fizycznym i psychicznym; mając na uwadze, że na związek między ubóstwem a zdrowiem w znacznym stopniu wpływają bariery w dostępie do opieki zdrowotnej, takie jak dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i mniejsza liczba hospitalizacji; mając na uwadze, że ubóstwo, izolacja społeczna i przewlekły stres są ze sobą ściśle powiązane, szkodząc dobrostanowi psychicznemu i zwiększając ryzyko uzależnień, wyższych wskaźników umieralności i przedwczesnej śmierci; mając na uwadze, że ubóstwo i uzależnienie wzajemnie się wzmacniają, tworząc błędne koło, które pogłębia wykluczenie społeczne; mając na uwadze, że z kolei eliminacja ubóstwa wymaga ukierunkowanego na zdrowie i opartego na dowodach podejścia do uzależnień, w którym priorytetowo traktuje się profilaktykę i powrót do zdrowia;

AC. mając na uwadze, że rodziny borykają się z wieloma powiązanymi ze sobą wyzwaniami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać jedna służba lub organizacja; mając na uwadze, że ciągłość usług i odpowiednia koordynacja między nimi mają zasadnicze znaczenie dla przygotowania i ułatwienia zmian, przed którymi staną dzieci; mając na uwadze, że rodziny zagrożone mogą mieć ograniczony dostęp do świadczeń zdrowotnych z powodu barier finansowych, stygmatyzacji lub braku dostępności; mając na uwadze, że dyskryminacja ma bezpośredni związek z ubóstwem, ponieważ doświadczenia dyskryminacji uniemożliwiają osobom doświadczającym ubóstwa dostęp do odpowiedniego poziomu życia;

AD. mając na uwadze, że systemy zabezpieczenia społecznego należy wzmocnić i dostosować do wyzwań demograficznych, nowych form pracy oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej; mając na uwadze, że skuteczność ochrony socjalnej w ograniczaniu ubóstwa zmniejszyła się w latach 2021–2024 z 37,1 % do 34,4 %[56]; mając na uwadze, że obecnie na rynku pracy i w systemach ochrony socjalnej istnieją znaczne bariery dla słabszych i zmarginalizowanych grup społecznych;

AE. mając na uwadze, że systemy dochodu minimalnego pozostają ważnym narzędziem zabezpieczania dochodu oraz zmniejszania

---

56 Eurostat, tablica wskaźników społecznych, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/social-scoreboard.

nierówności i ubóstwa w całej UE; mając na uwadze, że te systemy dochodu minimalnego różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich pod względem adekwatności i zakresu świadczeń oraz ich związku ze środkami aktywizacji zawodowej; mając na uwadze, że w większości państw członkowskich poziomy dochodu minimalnego są znacznie niższe od krajowych progów ubóstwa; mając na uwadze, że szacuje się, iż 30–50 % uprawnionych osób nie wykorzystuje prawa do świadczeń z systemów dochodu minimalnego, co podważa cele tego instrumentu wsparcia;

AF. mając na uwadze, że konieczne jest zapewnienie udziału osób, które doświadczyły ubóstwa, w projektowaniu i ocenie ukierunkowanych na nie strategii politycznych w celu zwiększenia zaangażowania demokratycznego, upodmiotowienia i emancypacji społecznej osób żyjących w ubóstwie, a także zagwarantowania bardziej skutecznych i sprawiedliwych wyników tych strategii politycznych;

AG. mając na uwadze, że rozwój regionów najbardziej oddalonych poważnie ograniczają ich oddalenie, charakter wyspiarski, niewielkie rozmiary, trudna topografia i klimat oraz zależność gospodarcza od konkretnych sektorów przemysłu i produktów; mając na uwadze, że nierówności są jednym z największych wyzwań społecznych stojących przed regionami najbardziej oddalonymi oraz że regiony te charakteryzują się nieproporcjonalnie wysokim stopniem ubóstwa i bezrobocia, wysokim odsetkiem osób przedwcześnie kończących naukę oraz wysokim odsetkiem osób niekształcących się, niepracujących ani nieszkolących się; mając na uwadze, że produkt krajowy brutto w regionach najbardziej oddalonych jest znacznie niższy od średniej UE i państw członkowskich (60 % średniej w UE-27);

AH. mając na uwadze, że czynniki przyczyniające się do cyklu ubóstwa na obszarach wiejskich są specyficzne, a wyzwania osób znajdujących się w trudnej sytuacji mieszkających na obszarach wiejskich różnią się od wyzwań osób w podobnej sytuacji mieszkających na obszarach miejskich; mając na uwadze, że brak możliwości zatrudnienia, usług publicznych (w tym edukacji i transportu publicznego) i łączności cyfrowej, wysokie ceny energii i transportu oraz zmiany demograficzne takie jak wyludnianie przyczyniają się do wzrostu ubóstwa na obszarach wiejskich; mając na uwadze, że kobiety mieszkające na obszarach wiejskich są szczególnie narażone na ubóstwo ze względu na ograniczony dostęp do zatrudnienia, usług i wsparcia społecznego; mając na uwadze, że w strategii UE na rzecz walki z ubóstwem trzeba uwzględnić tę specyfikę terytorialną i zapewnić dostosowane do potrzeb reakcje polityczne i mechanizmy finansowania, które skutecznie wspomagają włączenie społeczne i spójność terytorialną;

AI. mając na uwadze, że należy zapewnić wielopoziomową koordynację i integrację instrumentów związanych ze strategią na rzecz walki z

ubóstwem; mając na uwadze, że niezbędny jest solidny mechanizm zarządzania służący monitorowaniu celów strategii; mając na uwadze, że strategia przyniesie rezultaty tylko wtedy, gdy będą jej towarzyszyć odpowiednie zasoby finansowe, a jej cele będą wspierane w ramach odpowiednich funduszy sektorowych UE; mając na uwadze, że przepisy wieloletnich ram finansowych (WRF) dotyczące ubóstwa i włączenia społecznego należy odnowić, odpowiednio finansować i wyodrębnić w przyszłych WRF;

AJ. mając na uwadze, że przejrzyste i szczegółowe mechanizmy gromadzenia danych i sprawozdawczości na szczeblu UE i państw członkowskich są niezbędne do monitorowania postępów w realizacji głównych celów Europejskiego filaru praw socjalnych na 2030 r., w tym celu zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 mln w porównaniu z danymi z 2019 r.;

W kierunku strategii na rzecz wyeliminowania ubóstwa

1. jest zaniepokojony faktem, że w 2024 r. 93,3 mln osób w UE nadal było zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym 20 mln dzieci, czyli co czwarte dziecko w UE, oraz że 27 mln osób w UE było dotkniętych poważną deprywacją materialną i społeczną;

2. podkreśla, że ubóstwo jest złożonym zjawiskiem wpływającym na wszystkie dziedziny życia, zakorzenionym w niesprawiedliwości systemowej i strukturalnej oraz krzyżującym się z historycznymi nierównościami ze względu na płeć i ekspresję płciową, rasę i pochodzenie etniczne, religię, status migranta, wiek, orientację seksualną i niepełnosprawność;

3. podkreśla, że najbardziej zrównoważona polityka walki z ubóstwem to taka, która mu przede wszystkim zapobiega; apeluje, aby do zapobiegania ubóstwu stosować podejście kompleksowe obejmujące podstawowe przyczyny i wielowymiarowe aspekty ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także punkty, w których się one krzyżują, w odniesieniu do dostępu do wysokiej jakości miejsc pracy, ochrony socjalnej i dochodu minimalnego, usług publicznych, edukacji, interwencji we wczesnym dzieciństwie, opieki zdrowotnej, żywności, mieszkań, energii i opodatkowania; podkreśla, że ubóstwo można zwalczyć tylko przez promowanie polityki zapewniającej niepodzielny i uniwersalny charakter praw politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

4. przypomina, że ubóstwo w nieproporcjonalny sposób dotyka zmarginalizowane i słabsze grupy społeczne, takie jak kobiety, rodziny, osoby o różnym pochodzeniu rasowym i etnicznym, Romów i Trawelerów, osoby doświadczające bezdomności, dzieci przebywające w placówkach opiekuńczych, osoby LGBTQIA+, osoby starsze i młodsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby

doświadczające dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania, osoby cierpiące na choroby przewlekłe i uzależnienia, opiekunowie nieformalni i osoby samotnie wychowujące dzieci; podkreśla, że sprawą tą należy zająć się za pomocą ukierunkowanych środków, poświęcając szczególną uwagę osobom najbardziej narażonym na skrajne ubóstwo;

5. przypomina, że w ramach planu działania Europejskiego filaru praw socjalnych UE zobowiązała się zmniejszyć do 2030 r. liczbę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 mln, w tym o co najmniej 5 mln dzieci; podkreśla, że bez zmiany paradygmatu w podejściu do walki z ubóstwem i bez odpowiedniego finansowania UE i jej państwa członkowskie nie osiągną tych celów w zakresie ograniczania ubóstwa;

6. wzywa Komisję do przedstawienia kompleksowej, ambitnej i odpowiednio finansowanej strategii na rzecz walki z ubóstwem obejmującej następujące ogólne cele i wytyczne:

   a) uznanie ubóstwa za naruszenie godności ludzkiej zagrażające pełnej realizacji praw człowieka oraz za podstawę promowania podejścia opartego na prawach zgodnie z międzynarodowymi ramami prawnymi, w szczególności art. 25 Powszechnej deklaracji praw człowieka;
   b) wyznaczenie celu pilnej eliminacji ubóstwa najpóźniej do 2035 r. w oparciu o standardy celów zrównoważonego rozwoju ONZ i Europejskiego filaru praw socjalnych i przy jednoczesnym opracowaniu pośrednich wskaźników postępów, jasnych celów pośrednich i ram monitorowania umożliwiających odpowiednią koordynację strategii politycznych i potrzeb w zakresie finansowania;
   c) odpowiednia koordynacja między Komisją a państwami członkowskimi, a w stosownych przypadkach również z władzami regionalnymi, z poszanowaniem zasady pomocniczości, aby osiągnąć ten cel;
   d) kompleksowe, skoncentrowane na ludziach i zintegrowane podejście do długoterminowej polityki przeciwdziałania ubóstwu uwzględniające cały cykl życia, łączące uniwersalne i ukierunkowane środki począwszy od dzieciństwa i na wszystkich etapach życia w celu wyeliminowania ubóstwa i promowania włączenia społecznego jako przekrojowego kryterium w politykach sektorowych;
   e) udział osób, które doświadczyły ubóstwa, w określaniu, wdrażaniu i ocenie ukierunkowanych na nie strategii politycznych w inkluzywny, skuteczny i przejrzysty sposób, któremu towarzyszy metodologia i budowa potencjału;
   f) podstawowa i horyzontalna zasada niedyskryminacji przyświecająca całej strategii na rzecz walki z ubóstwem w celu zwalczania zakorzenionych w dyskryminacji nierówności strukturalnych i stygmatyzacji społecznej, które pogłębiają

ubóstwo i wykluczenie społeczne;

g) zapewnienie odpowiednich i trwałych zasobów budżetowych na środki walki z ubóstwem za pośrednictwem WRF i krajowych mechanizmów budżetowych w celu wsparcia pełnej realizacji strategii na rzecz walki z ubóstwem i zagwarantowania jej długoterminowych skutków;

7. wzywa Komisję, aby uznała strukturalne powiązania między ubóstwem a przemocą ze względu na płeć i aby zajęła się kwestią przemocy ze względu na płeć, której zwalczanie jest kluczowe dla wyeliminowania ubóstwa, zwłaszcza ubóstwa kobiet i dzieci, ponieważ wyeliminowanie wszelkich form przemocy jest niezbędne, by kobiety mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym i gospodarczym, mieć dostęp do edukacji, zatrudnienia i usług społecznych, a tym samym osiągnąć niezależność finansową; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zwiększyły inwestycje publiczne w strategie polityczne przeciwdziałające przemocy ze względu na płeć; z zadowoleniem przyjmuje ratyfikację konwencji stambulskiej przez UE oraz wzywa Bułgarię, Czechy, Węgry, Litwę i Słowację do bezzwłocznego zakończenia procesu ratyfikacji; wzywa Komisję, by zapewniła skuteczne wdrożenie dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, gdyż dyrektywa ta gwarantuje kobietom doświadczającym ubóstwa i różnego rodzaju przemocy odpowiedni i bezwarunkowy dostęp do schronisk, usług wsparcia dla osób, które doświadczyły przemocy, oraz do pomocy prawnej i dobrobytu społecznego niezależnie od tego, gdzie mieszkają lub czy są migrantkami.

Uczciwe warunki pracy oraz sprawiedliwszy podział dochodów i dobrobytu

8. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby w polityce gospodarczej i społecznej realizowały cel pełnego i godnego zatrudnienia, odpowiedniej ochrony socjalnej, usług dla wszystkich i sprawiedliwego podziału dochodów i dobrobytu; w tym kontekście wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmocnienia aktywnej polityki rynku pracy, zwłaszcza w odniesieniu do osób najbardziej oddalonych od zatrudnienia; podkreśla, że skuteczna aktywna polityka rynku pracy powinna wykraczać poza dostęp do zatrudnienia i obejmować również usługi umożliwiające utrzymanie zatrudnienia;

9. wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania strategii politycznych mających na celu ochronę i promowanie praw pracowniczych, wysokiej jakości miejsc pracy, stabilnych stosunków pracy i ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem, sprawiedliwych wynagrodzeń, w tym równego wynagrodzenia za taką samą pracę i równego wynagrodzenia dla kobiet i mężczyzn, uczenia się przez całe życie, podnoszenia i zmiany kwalifikacji, zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy, niedyskryminacji i dostępu do odpowiedniej ochrony socjalnej; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź

planu działania na rzecz wysokiej jakości miejsc pracy, aby zapewnić sprawiedliwą transformację wszystkim pracownikom i osobom samozatrudnionym, w szczególności przez zwiększenie zakresu rokowań zbiorowych; podkreśla, że ten plan działania stanowi okazję do ustanowienia indywidualnego prawa do szkolenia i uczenia się przez całe życie; podkreśla, że ubóstwo pracujących nadal dotyczy jednego na dwunastu pracowników w całej UE; podkreśla w tym kontekście, że w UE nie powinno być ubóstwa pracujących, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do poważnego zajęcia się tym problemem poprzez usunięcie barier strukturalnych wykraczających poza jakość miejsc pracy, w tym w zakresie dostępu do usług opieki nad dziećmi i wsparcia na rzecz tych usług, poprawy uznawania kwalifikacji oraz rozwiązania problemu braku dostosowanego do potrzeb poradnictwa zawodowego i wsparcia szkoleniowego; podkreśla, że transpozycja dyrektywy (UE) 2022/2041 w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych będzie miała zasadnicze znaczenie dla zapobiegania zagrożeniu ubóstwem wśród pracowników i zwalczania tego zagrożenia, wzmacniając równocześnie bodźce do podejmowania pracy;

10. podkreśla potrzebę wzmocnienia demokratycznego uczestnictwa pracowników jako narzędzia zwalczania ubóstwa pracujących poprzez prawo do organizowania się i podejmowania działań zbiorowych oraz wzmocnione rokowania zbiorowe, poprzez prawa związków zawodowych, to jest swobodę zakładania związków zawodowych i przystępowania do nich, poprzez poprawę równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz zapewnienie sprawiedliwych warunków pracy, w tym czasu pracy, a także poprzez dostosowanie warunków pracy do potrzeb człowieka;

11. podkreśla potrzebę wzmocnienia publicznych służb zatrudnienia, ścieżek szkolenia i systemów wsparcia w poszukiwaniu pracy dla osób doświadczających ubóstwa oraz słabszych grup społecznych, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach; podkreśla wagę zindywidualizowanego poradnictwa, uznawania umiejętności nieformalnych oraz powiązania szkoleń z możliwościami zatrudnienia wysokiej jakości; wzywa państwa członkowskie, aby na podstawie zalecenia Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego[57] zapewniły opracowanie i rozszerzenie krajowych ram walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego umożliwiających uznawanie praktycznych doświadczeń w takich sektorach, jak: budownictwo, rolnictwo, opieka zdrowotna i społeczna, sektor hotelarsko-gastronomiczny, produkcja, rzemiosło, logistyka oraz technologia informacyjno-komunikacyjna;

12. podkreśla, jak ważne jest wspieranie przedsiębiorczości kobiet i możliwości samozatrudnienia, zwłaszcza na obszarach wiejskich,

---

57 Dz.U. C 398 z 22.12.2012, s. 1.

wyspiarskich i innych obszarach oddalonych pod względem geograficznym, jako środka osiągania lepszej integracji gospodarczej i równości płci oraz zwalczania ubóstwa, tworzenia miejsc pracy na szczeblu lokalnym i wspierania rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zapewniły ukierunkowane wsparcie dla przedsiębiorczyń przez lepszy dostęp do finansowania, szkoleń biznesowych, narzędzi cyfrowych i rynków; wzywa Komisję do opracowania strategii politycznych ułatwiających kobietom dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy i ścieżek kariery w przedsiębiorczości przez zachęty dla przedsiębiorstw do zatrudniania i awansowania kobiet, zwłaszcza matek samodzielnie wychowujących dzieci, oraz do zapewnienia elastycznej organizacji pracy;

13. podkreśla, że segregacja w dostępie dzieci z niepełnosprawnościami do powszechnej edukacji prowadzi do wykluczenia społecznego i pozostaje wyzwaniem w całej UE; apeluje, aby w strategii na rzecz walki z ubóstwem zapewniono dostępność edukacji dla dzieci z niepełnosprawnościami, zarówno pod względem infrastruktury fizycznej, jak i zasobów edukacyjnych, w celu zagwarantowania wszystkim uczniom równych szans; podkreśla potencjał przystępnych cenowo technologii wspomagających oraz sztucznej inteligencji w zakresie poprawy nauczania włączającego uczniów z niepełnosprawnościami, gdyż rozwiązania te oferują zindywidualizowane wsparcie, narzędzia adaptacyjne i lepszą komunikację; zachęca państwa członkowskie do inwestowania w te technologie i do zadbania o szkolenie nauczycieli w skutecznym korzystaniu z nich; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia solidnych zabezpieczeń przed błędną diagnozą niepełnosprawności intelektualnej lub specjalnych potrzeb edukacyjnych wśród dzieci romskich, co prowadzi do segregacji szkolnej; podkreśla znaczenie niedyskryminacyjnych praktyk oceny, a także polityki edukacji włączającej, która stoi na straży praw i godności wszystkich dzieci;

14. zaleca, aby Komisja i państwa członkowskie uwzględniły podejście przyjęte w sprawozdaniu specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. skrajnego ubóstwa i praw człowieka z 2023 r. dotyczące zwalczania ubóstwa przez skuteczny dostęp do pracy oraz cel pełnego zatrudnienia i wysokiej jakości miejsc pracy, między innymi dzięki stworzeniu lub wzmocnieniu konkretnych instrumentów ukierunkowanych przede wszystkim na zwalczanie bezrobocia i niepełnego zatrudnienia, zapewnienie zindywidualizowanego wsparcia i zwiększenie szans na zatrudnienie osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, zwłaszcza osób z grup defaworyzowanych i słabszych, takich jak Romowie i osoby z niepełnosprawnościami; uważa, że instrumenty te powinny uwzględniać rolę zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego oraz odpowiedzialność społeczną państw członkowskich;

15. uważa, że gospodarka społeczna jest istotnym elementem społecznej gospodarki rynkowej UE i motorem wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych i jego celów, ponieważ często pozwala zapewnić zatrudnienie grupom w trudnej sytuacji i grupom wykluczonym; apeluje, aby strategia na rzecz walki z ubóstwem służyła wzmacnianiu gospodarki społecznej zgodnie z unijnym planem działania na rzecz gospodarki społecznej i planem działania z Liège na rzecz gospodarki społecznej w Unii Europejskiej; ponawia swój apel do Komisji o zbadanie innowacyjnych mechanizmów finansowania, takich jak obligacje społeczne, w celu finansowania projektów wspierających rozwój gospodarki społecznej w UE[58];

16. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby w świetle kryzysu związanego z kosztami utrzymania zapewniły dostęp do przystępnych cenowo podstawowych towarów i usług, takich jak żywność, energia, woda, mieszkalnictwo, transport i komunikacja;

Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, ochrony socjalnej i środków wsparcia

17. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zwalczania ubóstwa przez promowanie publicznej polityki zapewniającej niepodzielny i uniwersalny charakter praw politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych; podkreśla znaczenie podejścia multidyscyplinarnego oraz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, w szczególności poprzez promowanie dostępu do mieszkań, obiektów i usług użyteczności publicznej, opieki zdrowotnej, dobrostanu i jakości życia; wzywa państwa członkowskie do opracowania metod oceny barier strukturalnych lub systemowych utrudniających wychodzenie z ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym, niezależnie od tego, czy bariery te występują w ich systemach prawnych, w polityce publicznej czy we wdrażaniu tych instrumentów na szczeblu terytorialnym;

18. wzywa do włączenia wskaźników jakościowych do strategii UE na rzecz walki z ubóstwem, aby lepiej odzwierciedlić wielowymiarowe aspekty ubóstwa;

19. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby znacznie zwiększyły inwestycje publiczne w strategie polityczne gwarantujące prawa socjalne poprzez zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych oraz towarów i usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym i społecznym, takich jak godne warunki mieszkaniowe, żywność, woda, urządzenia sanitarne, energia, transport, komunikacja oraz działalność kulturalna i

---

58 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 6 lipca 2022 r. w sprawie planu działania UE na rzecz gospodarki społecznej (Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 171).

rekreacyjna; podkreśla, że dostęp do zdrowej i przystępnej cenowo żywności jest podstawową potrzebą, zwłaszcza dla osób i rodzin doświadczających skrajnego ubóstwa, dla dzieci, osób starszych żyjących samotnie i społeczności marginalizowanych; podkreśla, że takie inwestycje wnoszą wkład w przerwanie cykli ubóstwa międzypokoleniowego i umożliwienie włączenia społecznego i zawodowego, w szczególności w obszarach takich jak edukacja, w tym wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, opieka zdrowotna, w tym opieka zdrowotna w zakresie zdrowia psychicznego, i ochrona socjalna;

20. wzywa Komisję, aby wspierała państwa członkowskie w promowaniu polityki mieszkaniowej zapewniającej powszechny dostęp do godnych i przystępnych cenowo mieszkań, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i Powszechną deklaracją praw człowieka, w szczególności jej art. 25, oraz obejmującej konkretne środki mające na celu rozwiązanie problemu bezdomności; wzywa Komisję do dopilnowania, aby europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań zaspokajał potrzeby mieszkaniowe wszystkich państw UE, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady pomocniczości, ze szczególnym uwzględnieniem osób doświadczających ubóstwa, dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji i społeczności marginalizowanych; podkreśla zasadniczą rolę przystępnych cenowo i dostępnych mieszkań we wspieraniu deinstytucjonalizacji i zapobieganiu instytucjonalizacji z powodu ubóstwa, nieodpowiednich warunków mieszkaniowych lub braku wsparcia[59]; apeluje, aby w planie tym przeznaczyć solidne finansowanie UE na rozbudowę i renowację publicznych i socjalnych zasobów mieszkaniowych; wzywa do przeglądu zasad pomocy państwa, aby umożliwić państwom członkowskim większe inwestycje w mieszkalnictwo publiczne i socjalne, środki wspierające systemy mieszkalnictwa socjalnego i spółdzielczego w sektorze non-profit i gospodarce społecznej oraz środki ochrony najemców, zapewniające stabilność mieszkaniową, zapobiegające eksmisjom z przyczyn niezależnych od najemcy i zwalczające praktyki spekulacyjne;

21. wzywa Komisję, aby z poszanowaniem zasady pomocniczości wspierała państwa członkowskie we wdrażaniu i rozszerzaniu programów i środków, takich jak „najpierw mieszkanie”, mających na celu zwalczanie i zapobieganie bezdomności, ze szczególnym uwzględnieniem bezdomności dzieci, postrzegając bezdomność jako jedną z najcięższych i najbardziej widocznych form ubóstwa i wykluczenia społecznego; wzywa Komisję, aby przedstawiła solidny plan działania zawierający konkretne cele z myślą o położeniu kresu bezdomności w całej UE do 2030 r., obejmujący m.in. konkretne środki służące zapobieganiu bezdomności w szerokim znaczeniu,

---

59 Eurofund, Paths towards independent living and social inclusion in Europe [Drogi do niezależnego życia i włączenia społecznego w Europie], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2024 r.

bezdomności dzieci i rodzin, bezdomności spowodowanej w szczególności utratą pracy i niepewnymi warunkami zatrudnienia, a także rozwiązaniu problemu bezdomności kobiet – często spowodowanej przemocą rodzinną i domową – oraz środki mające na celu poprawę dostępności mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych;

22. wzywa państwa członkowskie, aby tworzyły i wspierały ośrodki zajmujące się osobami bezdomnymi, zapewniające zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną dostosowaną do potrzeb osób bezdomnych, w tym usługi w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego, uzupełnioną programami edukacyjnymi ukierunkowanymi na profilaktykę uzależnień (w tym poradnictwo) oraz prowadzące działania służące rozwijaniu kompetencji w celu wspierania reintegracji społecznej; wzywa Komisję, aby zapewniła wytyczne i ułatwiła wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w celu zapewnienia skutecznego i humanitarnego funkcjonowania tych ośrodków;

23. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby przyjęły skuteczne środki i politykę, służące wdrożeniu zasady równego wynagrodzenia za tę samą pracę, co przyczyni się do zwalczania nierówności i dyskryminacji zawodowej, w szczególności ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, niepełnosprawność, wiek, pochodzenie społeczno-ekonomiczne, orientację seksualną, tożsamość płciową lub status imigracyjny; podkreśla, że w kontekście zapobiegania takim nierównościom i dyskryminacji istotne znaczenie mają szybkie wdrożenie dyrektywy (UE) 2023/970 w sprawie równości wynagrodzeń za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości oraz kampanie informacyjne i szkolenia na temat świadomych i nieświadomych uprzedzeń;

24. apeluje o przyspieszenie i wzmocnienie działań na rzecz zlikwidowania luki w zatrudnieniu oraz luki emerytalnej między kobietami a mężczyznami, jak również na rzecz zwiększenia inwestycji w usługi publiczne i infrastrukturę społeczną; wzywa Komisję, aby zachęciła państwa członkowskie do wypracowywania ukierunkowanych działań w celu zagwarantowania odpowiedniego poziomu emerytur;

25. wzywa państwa członkowskie do opracowania strategii politycznych mających na celu wzmocnienie uprawnień związanych z macierzyństwem i ojcostwem oraz uprawnień rodziców i innych osób sprawujących opiekę, promowanie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym elastycznej organizacji czasu pracy, ułatwianie kobietom dostępu do dochodu gwarantowanego podczas urlopu macierzyńskiego oraz wspieranie powrotu kobiet do pracy po ciąży i urlopie macierzyńskim, a także zapewnienie odpowiednich warunków do karmienia piersią w miejscu pracy; zachęca państwa członkowskie, aby wprowadzały i promowały rozwiązania w zakresie

dostępnych i odpowiednio płatnych urlopów ojcowskich, umożliwiających ojcom nawiązanie silnych więzi z dziećmi, równy podział obowiązków związanych z opieką nad nimi oraz wykorzystanie niezbędnego czasu na wspieranie wczesnego rozwoju dzieci i dobrego funkcjonowania rodziny;

26. podkreśla, że wykonywanie nieodpłatnej pracy opiekuńczej w nieproporcjonalny sposób wpływa na kobiety i ich bezpieczeństwo ekonomiczne; wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia krajowych i regionalnych publicznych systemów opieki w celu zapewnienia wszystkim osobom, zarówno starszym, jak i młodszym, niezależnie od ich pochodzenia, dostępu do profesjonalnych usług opiekuńczych, które gwarantują dobre warunki pracy pracownikom opieki; podkreśla, że usługi opieki domowej mają zasadnicze znaczenie w kontekście zapewnienia wysokiej jakości opieki dla osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym dla osób starszych, ukierunkowanej na ich potrzeby, a także wysokiej jakości opieki nad dziećmi; zachęca państwa członkowskie, aby zbadały możliwości przyjęcia praktyk i środków zapewniających wsparcie opiekunom nieformalnym, zwłaszcza tym opiekującym się osobami z gospodarstw domowych o niskich dochodach, uznanymi przez specjalistów za wymagające opieki i niezdolne do samodzielnego życia, by wspierać godną opiekę środowiskową;

27. wzywa państwa członkowskie, aby opracowały rozwiązania polityczne i zapewniły pracownikom dostęp do wsparcia w powrocie do pracy, zwłaszcza kobietom, które od wielu lat pozostają poza rynkiem pracy z powodu obowiązków rodzinnych;

28. wzywa państwa członkowskie, aby zapewniły wszystkim powszechny dostęp do przystępnej cenowo publicznej opieki zdrowotnej wysokiej jakości, włącznie z opieką prenatalną, opieką zdrowotną nad matkami, opieką zdrowotną nad noworodkami i opieką pediatryczną – w tym do profilaktyki pierwotnej, programów szczepień i podstawowej opieki zdrowotnej – dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji oraz dostęp do szerokiego zakresu specjalistycznych terapii medycznych i terapeutycznych, gwarantując wszystkim kobietom prawo do opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, jak również do ukierunkowanych środków zapewniających wczesną identyfikację i interwencję w przypadku osób zagrożonych problemami zdrowotnymi i rozwojowymi, a także aby udoskonaliły ukierunkowane usługi wczesnej interwencji w okresie dzieciństwa mające na celu promowanie rozwoju, dobrostanu i włączenia społecznego dzieci;

29. uznaje, że ubóstwo menstruacyjne jest strukturalną formą ubóstwa i nierówności płci w UE, która dotyka około 10 % populacji menstruującej w UE; podkreśla, że ma to nieproporcjonalny wpływ na kobiety i dziewczęta o niskich dochodach, uchodźczynie, osoby ubiegające się o azyl, młodzież, osoby bezdomne, osoby z

niepełnosprawnościami i inne osoby znajdujące się w trudnej sytuacji; podkreśla, że ubóstwo menstruacyjne poważnie ogranicza uczestnictwo w życiu społecznym, edukacyjnym i zawodowym; wzywa Komisję, aby opracowała kompleksowy plan działania w ramach strategii UE na rzecz walki z ubóstwem, gwarantujący darmowy lub przystępny cenowo dostęp do produktów higieny menstruacyjnej, informacji i odpowiednich urządzeń sanitarnych, zwłaszcza w miejscach publicznych, takich jak instytucje oświatowe, miejsca pracy, budynki publiczne i ośrodki recepcyjne;

30. apeluje do państw członkowskich, aby wzmocniły publiczne, powszechne i solidarne systemy zabezpieczenia społecznego w celu zagwarantowania wszystkim pełnej i skutecznej ochrony socjalnej, w tym pracownikom, osobom samozatrudnionym i emerytom, oraz aby zapobiegały przyczynom ubóstwa i ubóstwa wśród osób pracujących i eliminowały to zjawisko zgodnie z zaleceniem Rady z 2019 r. w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej; zwraca uwagę na znaczenie rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się osoby o niepewnym lub niestandardowym zatrudnieniu, w szczególności ludzie młodzi doświadczający dyskryminacji ze względu na wiek i nieposiadający wystarczającej dokumentacji składkowej uprawniającej do uzyskania dostępu do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, a także na znaczenie uwzględnienia sytuacji artystów i pracowników sektora kultury i sektora kreatywnego; wzywa państwa członkowskie do zajęcia się problemem ubóstwa wśród osób starszych za pomocą konkretnych środków, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, których problem ten dotyczy w nieproporcjonalnie dużym stopniu; wzywa państwa członkowskie do należytego uwzględnienia w ich systemach emerytalnych okresów nieobecności w pracy z powodu urlopu rodzicielskiego;

31. podkreśla, że w strategii na rzecz walki z ubóstwem należy uwzględnić kwestię gospodarki nieformalnej, która nadal powszechnie występuje w całej UE i skutkuje powstawaniem miejsc pracy bez dostępu do praw, odpowiedniego wynagrodzenia, ochrony socjalnej lub standardów bezpieczeństwa i higieny pracy; zachęca państwa członkowskie do stworzenia ścieżek integracji między gospodarką nieformalną a formalną, na przykład przez wprowadzenie uproszczonych procedur rejestracji pracowników sezonowych, fizycznych i domowych;

32. wzywa państwa członkowskie, aby zajęły się sytuacją ubóstwa młodzieży i nierówności społeczno-gospodarczych, biorąc pod uwagę, że ludzie młodzi w nieproporcjonalnym stopniu odczuwają skutki bezrobocia, niepewnego zatrudnienia, wykluczenia mieszkaniowego i podatności na zagrożenia społeczne; podkreśla, że ludzie młodzi są nadmiernie reprezentowani w sektorach charakteryzujących się pracą w niepełnym wymiarze godzin, pracą sezonową, niepewną i nierejestrowaną, oraz że wskaźniki młodzieży niekształcącej się,

niepracującej ani nieszkolącej się utrzymują się na wysokim poziomie w kilku państwach członkowskich i są ponad dwukrotnie wyższe niż ogólna stopa bezrobocia w UE; podkreśla potrzebę wzmocnienia gwarancji dla młodzieży jako kluczowego instrumentu wspierającego integrację ludzi młodych na rynku pracy, a także potrzebę wykorzystania strategii do zwiększenia synergii między tym instrumentem a europejską gwarancją dla dzieci oraz wzmocnienia obu instrumentów przez przyjęcie ukierunkowanych środków, promowanie przystępnych cenowo rozwiązań mieszkaniowych dla osób młodych w ramach przyszłego planu na rzecz przystępnych cenowo mieszkań oraz zwiększenie dostosowanego do potrzeb wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego i usług włączenia społecznego przeznaczonych specjalnie dla ludzi młodych; wzywa do zwiększenia wsparcia dla osób młodych rezygnujących z opieki zastępczej, aby zapewnić im stabilną i godną ścieżkę wchodzenia w dorosłość, w szczególności poprzez zapewnienie lepszego dostępu do szkoleń i możliwości zatrudnienia lub wsparcia w ramach kształcenia i szkolenia uniwersyteckiego lub zawodowego, aby zmniejszyć ryzyko ubóstwa, wykluczenia społecznego i bezdomności w tym krytycznym okresie;

33. wzywa Komisję i państwa członkowskie do uwzględnienia tzw. „ukrytego” wymiaru ubóstwa oraz do zwalczania stygmatyzacji osób żyjących w ubóstwie i niekorzystania z istniejących świadczeń społecznych;

34. podkreśla, że należy wyeliminować przeszkody administracyjne, które mogą uniemożliwiać słabszym grupom, takim jak Romowie, dostęp do usług kluczowych i ochrony socjalnej, ponieważ bariery te utrwalają i pogłębiają ubóstwo i wykluczenie; podkreśla, że krajowe numery identyfikacyjne mogłyby ułatwić równy dostęp do usług kluczowych przy jednoczesnym zachowaniu jasności i rozliczalności administracyjnej;

35. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dokonania przeglądu odpowiednich przepisów, aby wyraźnie zakazać dyskryminacji ze względu na status społeczno-ekonomiczny, uznając jej wzajemne powiązania z innymi formami dyskryminacji; podkreśla potrzebę jasnej podstawy prawnej gwarantującej osobom doświadczającym ubóstwa i wykluczenia społecznego możliwe do wyegzekwowania prawa i ochronę; ponadto wzywa Radę do przyjęcia stanowiska w sprawie horyzontalnej dyrektywy antydyskryminacyjnej w celu rozpoczęcia negocjacji międzyinstytucjonalnych;

36. wzywa państwa członkowskie do dokonania przeglądu strategii politycznych i środków kryminalizujących osoby żyjące w skrajnym ubóstwie oraz sankcji wobec osób udzielających wsparcia; podkreśla, że środki takie często naruszają godność, pogłębiają wykluczenie i są sprzeczne z długoterminowymi celami włączenia społecznego;

37. wzywa państwa członkowskie, aby opracowały i stosowały aktywne mechanizmy działania pozwalające na skuteczne informowanie wszystkich osób kwalifikujących się do świadczeń społecznych, w szczególności osób należących do grup docelowych pomocy społecznej, o świadczeniach społecznych i umożliwiających im dostęp do nich, co ograniczy zjawisko niepobierania świadczeń, w tym poprzez zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z ubieganiem się o świadczenia, zapewnienie większej przejrzystości i zapewnienie przeszkolenia personelu w zakresie docierania do osób żyjących w ubóstwie i udzielania im pomocy, by budować zaufanie do odnośnych instytucji;

38. ubolewa, że wciąż nie został osiągnięty cel unijnych ram strategicznych dotyczących Romów na lata 2021–2030, jakim jest zmniejszenie luki ubóstwa między społecznościami romskimi a ogółem ludności o co najmniej połowę; podkreśla, że strategia UE na rzecz walki z ubóstwem powinna mieć ten sam cel, co unijne ramy strategiczne dotyczące Romów i europejska gwarancja dla dzieci, czyli promowanie praw podstawowych, zmniejszanie nierówności i zwalczanie dyskryminacji strukturalnej; podkreśla, że istotne jest zapewnienie synergii w zakresie wdrażania tych inicjatyw, w szczególności jeżeli chodzi o zwalczanie ubóstwa dzieci i przełamanie cyklu marginalizacji międzypokoleniowej wśród rodzin romskich i w społecznościach koczowniczych;

39. zwraca uwagę na rosnącą przepaść cyfrową, która może pogłębiać ubóstwo poprzez ograniczenie dostępu do informacji, i podkreśla potrzebę wprowadzenia środków mających na celu ograniczenie wykluczenia cyfrowego grup o niskich dochodach i grup zmarginalizowanych, w tym osób starszych; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania włączenia cyfrowego grup znajdujących się w trudnej sytuacji za pomocą środków i programów wsparcia zapewniających im dostęp do technologii i infrastruktury cyfrowej oraz łączności cyfrowej, a także szkoleń w zakresie podstawowych umiejętności cyfrowych; zaleca przyjęcie klarownych wskaźników do oceny postępów w zakresie włączenia cyfrowego, zwłaszcza wśród dzieci, przy jednoczesnym dalszym gwarantowaniu bezpieczeństwa aktywności dzieci i nastolatków w internecie;

40. uważa, że cel pełnej cyfryzacji podstawowych usług publicznych określony w unijnym programie polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” może zwiększyć nierówności, w szczególności między obszarami miejskimi i wiejskimi, grupami wiekowymi i grupami społeczno-gospodarczymi, w wyniku odejścia od zindywidualizowanego wsparcia; podkreśla w związku z tym potrzebę znalezienia równowagi między procesem cyfryzacji usług publicznych i administracji publicznej a potrzebami słabszych grup społecznych; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zajęły się tą kwestią w kontekście strategii na rzecz walki z ubóstwem i krajowych planów

działania i zapewniły niezbędne zasoby, wsparcie osobiste i odpowiednie szkolenia dla pracowników służb w podstawowych usługach administracji publicznej, aby zagwarantować równy dostęp do usług publicznych i zapobiec pogłębianiu się przepaści cyfrowej;

41. przypomina, że coraz powszechniejsze stosowanie algorytmów i systemów sztucznej inteligencji w podstawowych usługach publicznych może stwarzać znaczne ryzyko wzmocnienia istniejących form dyskryminacji, w szczególności wobec osób żyjących w ubóstwie; w związku z tym wzywa Komisję do promowania systemów sztucznej inteligencji uwzględniających aspekty etyczne już w fazie projektowania, oraz do zapewnienia horyzontalnej zasady niedyskryminacji we wszystkich przepisach UE dotyczących sztucznej inteligencji;

42. podkreśla, że ubóstwo i zdrowie psychiczne są ze sobą ściśle powiązane i że oba te czynniki mogą na siebie wzajemnie negatywnie oddziaływać; zaleca, aby państwa członkowskie zwiększyły wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym rodzin i dzieci, za pośrednictwem usług w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego oraz zapewniły dostępność wystarczających zasobów i odpowiednio przeszkolonych specjalistów w celu skutecznego świadczenia tych usług;

43. podkreśla znaczenie zapewnienia każdemu prawa dostępu do kultury, jej tworzenia i aktywnego uczestnictwa w niej oraz wyeliminowania dyskryminacji ekonomicznej, społecznej i terytorialnej w dostępie do kultury;

44. podkreśla, że osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym są w nieproporcjonalnym stopniu dotknięte zmianą klimatu; przypomina, że transformacja ekologiczna i cyfrowa musi być sprawiedliwa społecznie i sprzyjać włączeniu społecznemu; wzywa do uwzględnienia w strategii UE na rzecz walki z ubóstwem odpowiednich i ukierunkowanych środków, które wzmocnią i uzupełnią wysiłki na rzecz osiągnięcia sprawiedliwej transformacji, zapewniając kompleksowe podejście do zwalczania nierówności społecznych i gospodarczych; wzywa Komisję, aby w WRF na lata 2028–2034 zabezpieczyła odpowiednie finansowanie dla inwestycji mających na celu wsparcie osób w okresie tej transformacji, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych o niskich dochodach;

45. podkreśla, że osoby ze społeczności mieszkających na obszarach wiejskich, oddalonych i obszarach o ograniczonym dostępie do usług publicznych są bardziej narażone na ubóstwo i wykluczenie społeczne ze względu na brak możliwości zatrudnienia, brak usług publicznych (w tym edukacji i transportu publicznego), brak łączności cyfrowej oraz wysokie ceny energii i transportu; apeluje, aby strategia na rzecz walki z ubóstwem uwzględniała szczególne

potrzeby osób mieszkających na takich obszarach;

Strategia, której centralnym elementem jest walka z ubóstwem wśród dzieci

46. ubolewa nad faktem, że wzrosła liczba dzieci zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym; wzywa Komisję do dopilnowania, aby strategia na rzecz walki z ubóstwem przewidywała aktywne zwalczanie ubóstwa dzieci za pomocą podejścia uwzględniającego cały cykl życia, biorąc pod uwagę, że pierwsze lata życia dzieci mają kluczowe znaczenie dla ich rozwoju fizycznego, umysłowego, poznawczego, społecznego i emocjonalnego oraz dla ich pełnej samorealizacji życiowej, aby przerwać cykl ubóstwa międzypokoleniowego;

47. przypomina, że przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen zobowiązała się w 2019 r., że każde dziecko w Europie zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym będzie miało dostęp do najbardziej podstawowych praw, takich jak opieka zdrowotna i edukacja, oraz że następnie w 2021 r. przyjęto zalecenie Rady ustanawiające europejską gwarancję dla dzieci; podkreśla, że celów europejskiej gwarancji dla dzieci nie można osiągnąć bez ambitnego specjalnego budżetu zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym; ponawia w związku z tym apel o przeznaczenie znacznego specjalnego budżetu na europejską gwarancję dla dzieci w wysokości co najmniej 20 mld EUR; podkreśla pilną potrzebę przeznaczenia tego specjalnego budżetu w następnych WRF, aby sprostać rosnącemu wyzwaniu, jakim jest ubóstwo i wykluczenie społeczne dzieci;

48. wzywa Komisję, aby udzieliła państwom członkowskim wsparcia w działaniach na rzecz natychmiastowego wzmocnienia i pełnego wdrożenia europejskiej gwarancji dla dzieci, aby zapewnić wszystkim dzieciom w potrzebie dostęp do skutecznej i bezpłatnej opieki zdrowotnej, edukacji, wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz skuteczny dostęp do godnych warunków mieszkaniowych i zdrowego odżywiania; podkreśla w związku z tym znaczenie skutecznego i powszechnego dostępu do przystępnych cenowo posiłków szkolnych; podkreśla kluczową rolę europejskiej gwarancji dla dzieci w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego dzieci oraz zaleca odpowiednią koordynację i powiązanie tego instrumentu ze strategią na rzecz walki z ubóstwem; podkreśla znaczenie jej pełnego i terminowego wdrożenia przez państwa członkowskie; wzywa Komisję i państwa członkowskie do udostępnienia i pełnego wykorzystania wszystkich zasobów, w tym EFS+ i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w celu skutecznego wdrożenia europejskiej gwarancji dla dzieci, przy jednoczesnym zapewnieniu zwiększonych środków na rzecz wspierania włączenia edukacyjnego;

49. z zadowoleniem przyjmuje niedawną aktualizację ram monitorowania

europejskiej gwarancji dla dzieci[60] oraz wprowadzenie do nich nowych wskaźników służących bardziej skutecznemu monitorowaniu postępów we wdrażaniu tego instrumentu w państwach członkowskich; podkreśla, że systemy gromadzenia i monitorowania danych są ważne dla zrozumienia trudności, z jakimi borykają się dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji, oraz umożliwienia dostosowania interwencji i alokacji zasobów; wzywa Komitet Ochrony Socjalnej do dalszych prac nad udoskonaleniem ram monitorowania w celu utrzymania ich adekwatności i wypełnienia pozostałych luk w danych, a państwa członkowskie – do korzystania z tych wspólnych ram monitorowania, a jednocześnie dostosowania ich do specyficznych krajowych uwarunkowań dotyczących ubóstwa dzieci;

50. podkreśla znaczenie opieki pozaszkolnej i przeciwdziałania wczesnemu kończeniu nauki; uważa, że strategia na rzecz walki z ubóstwem stanowi okazję do promowania poprawy jakości usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem poprzez adekwatne finansowanie i zasoby kadrowe, szkolenia dla pracowników, udoskonalone systemy wczesnego ostrzegania oraz środki wspierające ocenę i doskonalenie jakości kształcenia, obejmującej m.in. umiejętność czytania, pisania i liczenia, aby zapewnić dzieciom wszechstronny rozwój; podkreśla znaczenie zlikwidowania utrzymujących się luk w umiejętnościach praktycznych w zakresie czytania, pisania i liczenia poprzez ukierunkowane działania w ramach edukacji formalnej i nieformalnej, aby zmniejszyć istotne bariery w wychodzeniu z ubóstwa;

51. wzywa Komisję do dopilnowania, aby na europejską gwarancję dla dzieci przeznaczono znaczny specjalny budżet, wdrażany za pośrednictwem EFS+, w celu reagowania na rosnące wyzwania związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym dzieci oraz aby państwa członkowskie przeznaczyły co najmniej 5 % środków z EFS+ na konkretne projekty i inwestycje strukturalne mające na celu zwalczanie ubóstwa dzieci, przy czym co najmniej 10 % tych środków należy przydzielić państwom członkowskim, w których poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego dzieci przekracza średnią UE; podkreśla, że to inwestowanie w następne pokolenie jest nie tylko gwarancją dobrostanu dzieci, ale również rozsądną inwestycją, która pozwoli uniknąć przyszłych kosztów społecznych[61]; podkreśla, że

---

60 Komitet Ochrony Socjalnej „Update of the monitoring framework for the European Child Guarantee (Autumn 2025)” [Aktualizacja ram monitorowania europejskiej gwarancji dla dzieci (jesień 2025)], 4 lutego 2026 r., https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/ui/group/bab664d7-1188-47b2-9fa6-869902320ba2/library/d7064b47-8a07-47b6-8d9f-0dc08849f2b7/details.

61 Komisja Europejska, „Update of the EU framework for monitoring the implementation of the European Child Guarantee” [Aktualizacja unijnych ram monitorowania wdrażania europejskiej gwarancji dla dzieci], 2 czerwca 2025 r.

należy zapewnić przejrzystość w wykorzystywaniu tych funduszy oraz przewidzieć wymóg aktywnego udziału organizacji społecznych w ich planowaniu, wdrażaniu i ocenie;

52. ponawia swój apel do Komisji o ścisłe monitorowanie wdrażania gwarancji dla dzieci we wszystkich państwach członkowskich w kontekście europejskiego semestru i zaleceń dla poszczególnych krajów; uważa, że zalecenia dla poszczególnych krajów powinny odzwierciedlać zgodność budżetu państw członkowskich z minimalnym wymogiem przydziału środków na zwalczanie ubóstwa dzieci określonym w rozporządzeniu w sprawie EFS+;

53. wzywa państwa członkowskie do zapewniania wysokiej jakości i dostępnej dla wszystkich opieki nad dziećmi, aby wspierać wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem jako kluczowe czynniki przerywające cykl ubóstwa i zwiększające uczestnictwo rodziców w rynku pracy, biorąc pod uwagę, że odpowiedzialność za opiekę w nadmiernym stopniu obciąża kobiety;

54. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia większego ukierunkowania na dzieci w ich systemach ochrony socjalnej oraz do wzmocnienia tych systemów poprzez zapewnienie dzieciom w potrzebie konkretnych świadczeń wspierających ich rozwój i dobrostan, takich jak dodatki na dzieci, posiłki szkolne i programy mające na celu zmniejszenie kosztów zajęć kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i pozalekcyjnych;

55. podkreśla, że dzieci dotknięte ubóstwem i wykluczeniem społecznym napotykają trudności w różnych obszarach rozwoju; podkreśla w związku z tym znaczenie podejścia wielosektorowego, w ramach którego wszystkie zainteresowane strony współpracują ze sobą w celu opracowania zintegrowanej strategii identyfikacji trudności i zwalczania nierówności w dzieciństwie poprzez zapewnienie ochrony dzieci i usług wsparcia rodziny; podkreśla, że niektóre dzieci i ich rodziny dotknięte ubóstwem mogą potrzebować specjalnego wsparcia, np. logopedy, okulisty, psychologa, terapeuty zajęciowego i dietetyka; apeluje, aby strategia na rzecz walki z ubóstwem aktywnie promowała partnerstwa między instytucjami oświatowymi, służbą zdrowia i służbami socjalnymi w celu ułatwienia dostępu do opieki i wymiany informacji między różnymi służbami, z myślą o poprawie zintegrowanych mechanizmów wsparcia i koordynacji dla dzieci w potrzebie;

56. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia każdemu dziecku prawa do życia w rodzinie, co oznacza, że ubóstwo, niestabilna sytuacja mieszkaniowa lub brak dostępu do odpowiednich usług publicznych nigdy nie mogą być jedynym powodem umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczych; zaleca, aby państwa członkowskie opracowały krajowe strategie zapobiegania i prewencyjną politykę społeczną w celu zapobiegania ubóstwu i

oddzielaniu dzieci od ich rodzin; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby umieszczanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczych było środkiem ostatecznym, oraz do inwestowania w bezpieczne systemy opieki zastępczej dla dzieci i młodzieży w celu ułatwienia przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej; zaleca, aby państwa członkowskie opracowały i wdrożyły mechanizmy monitorowania w celu identyfikowania przypadków oddzielania dzieci od rodzin z powodu ubóstwa;

57. przypomina o celu UE, jakim jest przejście z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej lub rodzinnej; dostrzega szansę, jaką oferuje strategia na rzecz walki z ubóstwem, na stworzenie powiązań z europejską gwarancją dla dzieci, w szczególności za pomocą środków wspierających grupę docelową dzieci objętych opieką instytucjonalną; wzywa państwa członkowskie, aby maksymalnie wykorzystały EFS+ oraz inne odpowiednie fundusze europejskie i krajowe w celu ukończenia procesu deinstytucjonalizacji, tak aby każde dziecko mogło żyć w środowisku rodzinnym lub społeczności lokalnej;

58. potępia wszelkie formy przemocy, nadużyć, wykorzystywania i zaniedbywania z udziałem dzieci; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia inwestycji w systemy ochrony dzieci, zajmujące się w szczególności przemocą wobec dzieci i przemocą między dziećmi, taką jak cyberprzemoc i nękanie, zwłaszcza ze względów społeczno-ekonomicznych i dotykającą dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji, aby promować wymianę najlepszych praktyk w tej dziedzinie z myślą o wyeliminowaniu przemocy i molestowania;

Walka z ubóstwem przez zwiększenie demokratycznego uczestnictwa

59. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia odpowiednich, skutecznych i przejrzystych mechanizmów umożliwiających znaczący i ciągły udział osób żyjących w ubóstwie na wszystkich etapach kształtowania polityki, w tym w opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie strategii politycznych mających wpływ na osoby żyjące w ubóstwie, a ponadto do opracowania metod i zdolności umożliwiających taki udział w sposób skutkujący współtworzeniem, a nie tylko konsultacjami, zgodnie z zasadą „nic o nas bez nas”;

60. zaleca organizowanie dorocznej konferencji w celu oceny wdrażania strategii na rzecz walki z ubóstwem, z udziałem szerokiego i zróżnicowanego grona uczestników, w tym osób posiadających doświadczenie życia w ubóstwie, w szczególności kobiet; podkreśla, że konferencja powinna przyczynić się do formalnego monitorowania przez UE strategii na rzecz walki z ubóstwem poprzez zapewnienie możliwości dokonania przeglądu postępów w oparciu o jasne poziomy odniesienia i wskaźniki; wzywa w związku z tym do

aktywnego wspierania bezpośredniego udziału osób, które rzeczywiście doznały ubóstwa, oraz uznania tego udziału za niezbędny do oceny rzeczywistego wpływu strategii na rzecz walki z ubóstwem;

61. uznaje znaczenie różnych organizacji społecznych zaangażowanych w zwalczanie ubóstwa i zapobieganie mu, w tym organizacji nienastawionych na zysk, oraz ich rolę w zwalczaniu ubóstwa, a także podkreśla potrzebę znaczącego zaangażowania tych organizacji i zwiększenia środków przeznaczonych na wsparcie ich pracy;

Właściwa koordynacja instytucjonalna, sprawowanie władzy

62. podkreśla, że powodzenie strategii na rzecz walki z ubóstwem będzie również zależało od podejścia intersekcjonalnego, odpowiedniego finansowania oraz skutecznej horyzontalnej i wielopoziomowej koordynacji między wszystkimi szczeblami sprawowania władzy i podejmowania decyzji zaangażowanymi w jej realizację; ponownie podkreśla potrzebę kompleksowego włączenia strategii na rzecz walki z ubóstwem do wszystkich odpowiednich strategii politycznych w celu zapewnienia spójności, wpływu i długoterminowej stabilności;

63. uważa, że należy odpowiednio określić zakres odpowiedzialności za osiągnięcie celu, jakim jest eliminacja ubóstwa na szczeblu UE, państw członkowskich i regionów, zgodnie z zasadą pomocniczości;

64. wzywa Komisję do włączenia do strategii na rzecz walki z ubóstwem horyzontalnej zasady wprowadzającej we wszystkich odpowiednich politykach sektorowych UE obowiązek przeprowadzania oceny skutków ex ante w zakresie ubóstwa i nierówności, w tym poprzez ocenę skutków dystrybucyjnych[62], ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i skrajnym ubóstwem;

65. podkreśla, że UE musi nadal koncentrować się na walce z bezdomnością, skrajnym ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia finansowego, promowanie wzajemnego uczenia się między państwami członkowskimi na temat strategii i doświadczeń oraz ustanowienie systematycznego podejścia do monitorowania postępów i skuteczności podjętych środków;

66. przypomina, że wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) nie obejmuje źródłowych przyczyn ubóstwa, w szczególności z powodu pominięcia osób żyjących poza gospodarstwami domowymi, jakościowych aspektów ubóstwa i

---

62 Komunikat Komisji z dnia 28 września 2022 r. zatytułowany „Lepsza ocena skutków dystrybucyjnych polityki państw członkowskich” (COM(2022)0494).

doświadczeń związanych z wykluczeniem; podkreśla, że ubóstwo oznacza nie tylko niewystarczające dochody lub deprywację materialną; wzywa Komitet Ochrony Socjalnej do współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu reorganizacji badań statystycznych dotyczących osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, aby rozszerzyć je na silniejszą, zróżnicowaną i bardziej wielowymiarową wizję ubóstwa i wykluczenia społecznego;

67. podkreśla, że strategia na rzecz walki z ubóstwem przyniesie rezultaty tylko wtedy, gdy będzie jej towarzyszyć odpowiednie finansowanie na szczeblu unijnym i krajowym; podkreśla potrzebę ochrony i wzmocnienia polityki spójności w celu dalszego wspierania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zwalczania dysproporcji między państwami członkowskimi UE i w ich obrębie w następnych WRF; wzywa w związku z tym do odpowiedniego i wyodrębnionego przydziału środków finansowych w celu wzmocnienia strategii politycznych przyczyniających się do eliminacji ubóstwa, w tym ukierunkowanego wsparcia dla grup zmarginalizowanych i znajdujących się w trudnej sytuacji; podkreśla w tym kontekście ważną rolę EFS+ w promowaniu włączenia społecznego i zwalczaniu ubóstwa, w szczególności poprzez udzielanie pomocy osobom najbardziej potrzebującym, a także europejską gwarancję dla dzieci i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (FAMI); podkreśla znaczenie optymalizacji wykorzystania funduszy UE, w tym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, w celu finansowania konkretnych środków przeciwdziałających ubóstwu, takich jak przystępne cenowo i energooszczędne mieszkania, dostęp do wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, na przykład za pośrednictwem unijnego programu dla szkół, dostępny transport publiczny i ukierunkowane wsparcie energetyczne dla gospodarstw domowych o niskich dochodach; podkreśla potrzebę zapewnienia specjalnych i odpowiednio finansowanych przydziałów środków finansowych dla banków żywności, które zapewniają wsparcie materialne, w tym pomoc żywnościową, tak aby dysponowały one odpowiednimi zdolnościami operacyjnymi i były w stanie szybko reagować na pogłębiający się problem braku bezpieczeństwa żywnościowego i deprywacji materialnej; podkreśla, że wsparcie to należy uzupełnić środkami towarzyszącymi, które sprzyjają włączeniu społecznemu i ścieżkom wyjścia z ubóstwa zgodnie z zasadami EFS+;

68. przypomina o tematycznych warunkach podstawowych mających zastosowanie do EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, określonych w załączniku IV do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE) 2021/1060[63] ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące tych funduszy, w szczególności o warunku podstawowym 4.4. zatytułowanym „Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa”; podkreśla znaczenie powiązania strategii na rzecz walki z ubóstwem i finansowania tej strategii z wcześniej określonymi celami szczegółowymi; wzywa Komisję i Radę do dopilnowania, aby wspólne przepisy dotyczące EFRR i EFS+ lepiej odzwierciedlały te cele szczegółowe, oraz do włączenia strategii na rzecz walki z ubóstwem i uwzględniania aspektu płci do następnych WRF;

69. przypomina, że energia i transport – pośród innych elementów – stanowią kluczowe usługi o charakterze podstawowym, do których każdy powinien mieć dostęp, i w związku z tym wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na plany społeczno-klimatyczne, które państwa członkowskie są zobowiązane opracować i wdrożyć w ramach Społecznego Funduszu Klimatycznego, inwestując w efektywność energetyczną, renowację budynków mieszkalnych oraz dostępność i przystępność cenową odnawialnych źródeł energii i systemów transportowych; wzywa państwa członkowskie do aktywnego angażowania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, tak aby wsparcie skutecznie docierało do osób najbardziej potrzebujących; wzywa państwa członkowskie do wymiany najlepszych praktyk w zakresie zwalczania ubóstwa energetycznego, takich jak bony energetyczne i regulacja cen energii;

70. podkreśla, że fundusze UE są ze względu na swoją złożoność trudno dostępne na szczeblu lokalnym i dla organizacji dysponujących mniejszymi zasobami technicznymi; podkreśla potrzebę uproszczenia wdrażania unijnych mechanizmów finansowania i procedur umożliwiających beneficjentom końcowym dostęp do tych funduszy oraz potrzebę przeszkolenia pracowników odpowiednich organów publicznych i organizacji; podkreśla, że zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+ stopa współfinansowania dla osób najbardziej potrzebujących musi wynosić 90 %, co powinno ułatwić dostęp do tego finansowania w przypadku programów i działań mających na celu przyczynienie się do eliminacji ubóstwa;

---

63 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

°

° °

71. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.